

УДК 338.242.2:621

Жовновач Р.І.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики
Кіровоградського національного технічного університету*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ГНУЧКОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

У статті розглянуто питання, пов'язані з організаційно-економічними засадами гнучкого управління конкурентоспроможністю підприємств сільськогосподарського машинобудування. Досліджено причини втрати конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування, зокрема виробників посівної техніки. Представлено підхід до забезпечення гнучкого управління конкурентоспроможністю підприємств сільськогосподарського машинобудування, який сприятиме стабілізації внутрішнього середовища, а також покращенню їх здатності адаптуватися до нестабільних умов ринкового середовища.

Ключові слова: сільськогосподарське машинобудування, виробники посівної техніки, конкурентоспроможність підприємств, оновлення конкурентоспроможності підприємств, гнучке управління конкурентоспроможністю підприємств.

Жовновач Р.И. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ГИБКОГО УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО МАШИНОСТРОЕНИЯ

В статье рассмотрены вопросы, связанные с организационно-экономическими основами гибкого управления конкурентоспособностью предприятий сельскохозяйственного машиностроения. Исследованы причины потери конкурентоспособности предприятий сельскохозяйственного машиностроения, в частности производителей посевной техники. Представлен подход к обеспечению гибкого управления конкурентоспособностью предприятий сельскохозяйственного машиностроения, который будет способствовать стабилизации внутренней среды, а также улучшению их способности адаптироваться к изменяющимся условиям рыночной среды.

Ключевые слова: сельскохозяйственное машиностроение, производители посевной техники, конкурентоспособность предприятий, обновления конкурентоспособности предприятий, гибкое управление конкурентоспособностью предприятий.

Zhovnovach R.I. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF A FLEXIBLE MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES OF AGRICULTURAL MACHINE BUILDING

The issues, organizational and economic principles of a flexible management of competitiveness of enterprises of agricultural machine building have been discussed in the given article. The reasons of losing the competitiveness of enterprises of agricultural machine building and particularly producers of sowing machines were studied. The approach to provide a flexible management of competitiveness of enterprises of agricultural machine building which will facilitate the stability of their internal environment was presented.

Keywords: agricultural machinery, producers of sowing machinery, competitiveness of enterprises, renewal of the competitiveness of enterprises, flexible management of competitiveness of enterprises.

Постановка проблеми. Набуття вітчизняними підприємствами сільськогосподарського машинобудування спроможності займати активну позицію на конкурентному ринку в умовах глобалізації економіки, поглиблення євроінтеграційних процесів в Україні та загострення економічної кризи можливе за умови забезпечення їх здатності адаптуватися до динамічних умов ринкового середовища та переорієнтування своєї діяльності відповідно до реалій сьогодення. Наразі актуальність проблеми підсилюється тим, що більшість підприємств сільськогосподарського машинобудування знаходиться в активному пошуку засобів вирішення проблеми мінімізації негативного впливу наслідків фінансової кризи та формування конкурентних переваг в довгостроковій перспективі.

За таких обставин об'єктивною необхідністю стає поглиблення і розширення дослідження причин втрати конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування та спонування до пошуку заходів щодо її відновлення як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках у важких і гострих умовах конкурентної боротьби, формування та реалізації виробничого механізму нарощування конкурентного економічного потенціалу підприємства з урахуванням ступеня гнучкого пристосування виробництва до умов діяльності на ринковому сегменті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам теорії і практики управління конкурентоспроможністю підприємств присвячені роботи зарубіжних та вітчизняних науковців, та-

ких як І. Ансофф, Л.В. Балабанова, А.Е. Воронкова, В.А. Павлова, М. Портер, Н.П. Тарнавська, Р.А. Фатхутдинов, дослідження яких пов'язані з формуванням конкурентоспроможності підприємств, а також В.В. Адамчук, П.І. Коренюк, І.В. Голубенко, В.І. Кравчук, В.Є. Скоцик, Т. Цема, які в своїх публікаціях висвітлюють проблеми і перспективи розвитку галузі вітчизняного сільськогосподарського машинобудування.

Враховуючи вагомий вплив на управління з питань управління конкурентоспроможністю підприємств, слід відзначити, що на сьогодні залишаються наукові проблеми, які потребують подальшого поглибленого дослідження. Зокрема, залишаються недостатньо вивченими проблеми зміцнення конкурентних переваг підприємств сільськогосподарського машинобудування, а саме: потребує дослідження питання побудови системи управління конкурентоспроможністю підприємств, спрямованої на підвищення їх гнучкості, стійкості та життєздатності, а також забезпечення спроможності оновлювати випуск продукції, що користуватиметься попитом у майбутньому та дозволить їй виробникам займати активну позицію на конкурентному ринку.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування й розробка організаційно-економічних засад гнучкого управління конкурентоспроможністю підприємств сільськогосподарського машинобудування в умовах ринкових трансформацій економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічний розвиток інтеграційних процесів, зміна умов господарювання та відкриття внутрішнього ринку суттєво загострили конкуренцію між виробниками посівної техніки. В наслідок цього збільшилась кількість успішних іноземних конкурентів на вітчизняному ринку сільськогосподарської техніки та розширено пропозицію їх продукції в результаті виходу на ринок нових різновидів іноземної посівної техніки за оновленою технологією посіву. З іншого боку, складне політичне та економічне становище в Україні наклало відбиток на більшість підприємств сільськогосподарського машинобудування. Частково втрачена надійність і стабільність національної економіки, посилилась розбалансованість усіх виробничих, комерційних та інвестиційних процесів, відчутно зменшилися фінансові можливості як споживачів, так і вітчизняних виробників сільськогосподарської техніки. Результатом зазначених обставин стало зменшення обсягів виробництва та реалізації вітчизняної посівної техніки.

Динаміку виробництва вітчизняної посівної техніки протягом 2004-2013 рр., за даними державної статистики [1], відображено на рис. 1. Так, спостерігається посилення кризових явищ протягом 2009 р., яке відчули на собі більшість виробників посівної техніки, що призвело до масштабного спаду виробництва більше ніж у чотири рази порівняно з найкращим результатом, отриманим у 2005 р. Для нарощування обсягів виробництва однією з головних статей інвестиційних проектів в 2010 році була модернізація парку сільгосптехніки. У зв'язку з цим 2011 стає

роком зростання обсягів поставок посівної техніки українським аграріям та спостерігається сплеск обсягів виробництва її до рівня 4,9 тис. од. Проте, незважаючи на повільну рецесію 2010-2011 рр., в Україні в 2012 році знову відбувається загострення проблеми занепаду виробництва посівної техніки. Збільшення виробництва посівної техніки в 2013 році мало тимчасовий характер. Існуючі перешкоди на шляху розвитку конкурентних відносин – один із найважливіших чинників, що обумовлює низький рівень ефективності української економіки, перешкоджає її інноваційній переорієнтації. Останні події в Україні створюють вторинні ефекти для всіх країн СНД та їх основних торговельних партнерів. У разі подальшої геополітичної напруженості та економічної

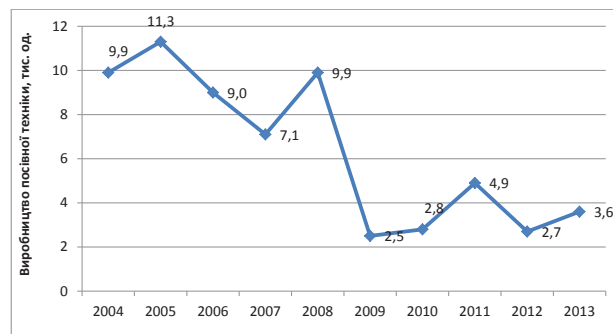

Рис. 1. Виробництво посівної техніки в Україні протягом 2004-2013 рр.

Побудовано за даними державної статистики [1]

Таблиця 1

Виробництво посівної техніки основними підприємствами машинобудування для АПК в 2010-2013 рр.

Показники	Виробники	Од. виміру	Період			
			2010	2011	2012	2013
Виробництво посівної техніки	ПАТ "Червона зірка"	од.	2363	4365	2482	2733
		%	88,01	88,70	91,05	88,28
	ТОВ ВП "Агро-Союз"	од.	58	45	56	77
		%	2,16	0,91	2,05	2,49
	МСНПП "Клен"	од.	116	161	71	-
		%	4,32	3,27	2,60	-
	ТОВ "Лозівський ковальсько-механічний завод"	од.	-	-	17	5
		%	-	-	0,62	0,16
	ПП ВКФ "Велес-Агро"	од.	-	116	100	281
		%	-	2,36	3,67	9,08
Вартість посівної техніки	ПАТ "Червона зірка"	од.	148	234	-	-
		%	5,51	4,76	-	-
	ТОВ ВП "Агро-Союз"	од.	2685	4921	2726	3096
		%	100	100	100	100
	МСНПП "Клен"	млн. грн.	117,10	290,70	154,50	202,1
		%	57,95	71,68	58,51	56,34
	ТОВ "Лозівський ковальсько-механічний завод"	млн. грн.	61,08	56,91	79,49	111,58
		%	30,23	14,03	30,10	31,11
	ПП ВКФ "Велес-Агро"	млн. грн.	12,24	18,33	10,54	-
		%	6,06	4,52	3,99	-

Розраховано за даними джерела [2]

нестабільності відбудеться зниження інвестиційної активності та виведення іноземних капіталів з ринку, зростатимуть ризики порушення торговельних та фінансових зв'язків. У таких умовах нестабільність вітчизняної економіки, відсутність чіткої стратегії просування продукції сільськогосподарського машинобудування на внутрішніх та зовнішніх ринках можуть стати причиною втрати конкурентних переваг.

Дані Міністерства аграрної політики та продовольства України [2] щодо виробництва посівної техніки в розрізі вітчизняних виробників також підтверджують його зменшення в 2012 р. та незначне збільшення в 2013 р. (таблиця 1). До факторів, що негативно впливають на виробництво та зниження конкурентоспроможності підприємств, необхідно також віднести нерозвиненість внутрішнього ринку, низьку купівельну спроможність споживачів, застарілість технологій, відсутність ресурсів для запровадження комплексної технологічної перебудови виробництв. Необхідно також відзначити, що основним ринком збуту вітчизняної посівної техніки є країни СНД. При цьому більша частина продажів здійснювалася на території України та Росії, економічні відносини з якою останнім часом суттєво погіршилися.

Відповідно до даних, наведених в таблиці 1, позицію лідера серед вітчизняних виробників посівної техніки займає ПАТ «Червона зірка», частка якого у загальному виробництві посівної техніки складала за останні три роки 88,01-91,05%. Свою популярність серед споживачів сівалки ПАТ «Червона зірка» отримали завдяки доступній вартості та простоті конструкції. Конкуренцію йому складають вітчизняні виробники ПАТ «ТОДАК», МСНПП «Клен» та ТОВ ВП «Агро-Союз», ПП ВКФ «Велес-Агро та ТОВ "Лозівський ковальсько-механічний завод". Незважаючи на невеликий обсяг випуску посівної техніки, ТОВ ВП «Агро-Союз» складає найбільшу конкуренцію ПАТ «Червона зірка» в секторі широкозахватної техніки прямого посіву. Крім того, це підприємство працює в кооперації з провідними виробниками імпоротної техніки. На відміну від ПАТ «Червона зірка», яке спеціалізується переважно на виготовленні сівалок та посівних комплексів, призначених для роботи за традиційними агротехнологіями обробки ґрунту, посівні комплекси ТОВ ВП «Агро-Союз» працюють за технологією захисту ґрунту. Необхідно також відзначити припинення виробництва посівної техніки в 2012 році ПАТ «ТОДАК» у зв'язку зі скрутним фінансовим становищем підприємства протягом останніх років, яке виникло в результаті фінансово-політичної кризи в країні.

В умовах нестабільності економічної ситуації в країні та посилення впливу зовнішнього середовища на внутрішні параметри конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування традиційні напрями управління, що продукують-

ся у внутрішньому середовищі діяльності (організація виробництва, зниження витрат, ефективність використання всіх видів ресурсів, зростання продуктивності праці) не забезпечують успішної протидії загрозам, що функціонують зовні, тому його адаптація до зовнішнього середовища стає першочерговим завданням виробничого розвитку і отримує прояв у характері стратегічного планування та гнучкому управлінні конкурентоспроможністю підприємства.

В економічній літературі представлено різні погляди науковців щодо визначення гнучкості відносно підприємства: здатність уміло й швидко пристосовуватися до різних обставин, пов'язаних з автоматичним переналагодженням обладнання відповідно до мінливих потреб виробництва [3, с. 187]; здатність до адаптації, модернізації, реформації [4, с. 185]; механізм, який дає змогу боротися з нестабільністю внутрішнього і зовнішнього середовища організації [5, с. 42]; спроможність суб'єкта господарювання оновлювати номенклатуру продукції через організаційно-технологічні зміни у виробництві й управлінні для забезпечення прибутковості й конкурентоспроможності діяльності [6, с. 3-4]; властивість органів апарату управління змінювати відповідно до виникаючих завдань свою роль у процесі прийняття рішень і налагоджувати нові зв'язки, не порушуючи властивості даній структурі впорядкованості відносин [7, с. 199].

Гнучкість підприємства з точки зору формування його перспективної конкурентоспроможності доцільно розглядати як здатність отримувати й використовувати необхідний результат діяльності у поточному періоді, що дозволяє йому без докорінної зміни основних виробничих фондів освоювати протягом передбачуваних термінів часу необхідну кількість виробів, що можуть бути затребувані ринком і які, в свою чергу, дозволяють у подальшому отримувати необхідні результати, що гарантовано забезпечують виживання та розвиток підприємства.

Безупинний гнучкий розвиток конкурентоспроможного підприємства може бути зображено у вигляді послідовності виробничих циклів (рис. 2).

За критерієм адаптації до потреб ринку О.В. Шапілова [3, с. 221] виділяє такі види гнучкості:

- тактична гнучкість – обсяг зусиль і засобів, необхідних для переходу з виробництва одного виду продукції на інший відповідно до поточної виробничої програми;
- стратегічна гнучкість – повний обсяг заходів, необхідний для переходу виробництва на випуск нової продукції при зміні виробничої програми з необхідними кількісними та якісними змінами виробничих потужностей.

Таким чином, для адаптації підприємств сільськогосподарського машинобудування до потреб ринку та забезпечення гнучкого управління їх конкурентоспроможністю перш за все необхідно вирішити про-

блему виробництва продукції нової якості, яка має бути наукоємною, оснащеною сучасними засобами управління її роботою, а також передбачати використання технологій, орієнтованих на комплексне вирішення проблеми енергозбереження й екологічного забезпечення, та спроможної задовольнити вимоги й потреби споживача сільськогосподарської техніки. Адже в умовах перевищення пропозицій над

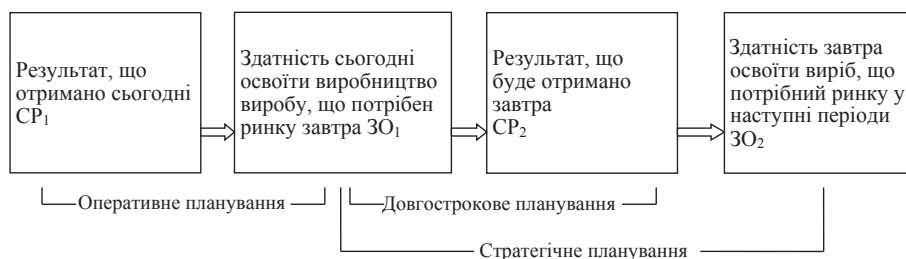

Рис. 2. Схема планування процесу відновлення конкурентоспроможності підприємства

Джерело: власна розробка автора

попитом споживач надає перевагу найбільш конкурентоспроможному виробу, тобто товару, який на одиницю своєї вартості здатен задовольнити більше вимог і виготовлений на вищому рівні, ніж товари конкурентів [9, с. 45].

На вирішення цієї проблеми спрямована Державна цільова програма реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі, продовжена Кабінетом міністрів України до 2015 року, метою якої є формування та підтримка функціонування системи інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу [10]. Прийняття змін до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» [11] сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування завдяки спрощенню організації спільного виробництва інноваційної техніки та обладнання для АПК. Як результат, підприємства сільськогосподарського машинобудування отримали можливість використання в конструкціях вітчизняної техніки елементної бази провідних світових виробників.

Дослідниками [8, 12, 13] виділяються критерії для встановлення рівня гнучкості підприємства у процесі оновлення виробництва:

- фінансова гнучкість – рівень фінансової стабільності отримання результату поточної діяльності, що може бути використано для майбутнього оновлення;
- технічна й технологічна гнучкість описується середнім часом переналадження технологічної системи та ефективним фондом часу роботи технологічної системи;
- організаційна гнучкість – здатність до оновлення, наявність активного тенденційного взаємозв'язку внутрішнього та зовнішнього середовища, що забезпечує підприємству можливість планувати й прогнозувати процес свого перспективного розвитку;
- оперативна гнучкість характеризується стійкістю підприємства до оновлення, здатністю до оновлення та нормою прибутку на оновлення;
- інноваційна гнучкість здатності створювати і просувати на ринок нові продукти, які користуються попитом споживачів;
- інформаційна гнучкість забезпечення розвитку інформаційних технологій, оновлення інформаційної бази та підвищення якості комунікацій.

Крім того, для забезпечення гнучкості виробничої потужності та оновлення конкурентного виробництва Р.С. Распопов [13, с. 119-120] пропонує виділяти такі види гнучкості:

- гнучкість номенклатури продукції відбиває здатність виробничої системи до відновлення продукції і характеризується термінами й вартістю підготовки виробництва нового продукту;
- гнучкість обсягів виробництва відбиває здатність системи з мінімальними витратами перейти до виробництва продуктів з обсягами, що змінилися, і продуктовими партіями, при яких використання системи залишається економічно ефективним;
- конструктивна гнучкість характеризує можливість поетапного створення й експлуатації виробничої потужності та наступного нарощування, а також можливість об'єднання декількох систем машин у єдиний технологічний комплекс;
- гнучкість асортименту являє собою здатність підприємства безупинно виготовляти продукцію у визначеному асортименті з використанням тих самих технологічних комплексів. Гнучкість асортименту свідчить про можливість підприємства впро-

ваджувати у виробництво нові вироби і знімати з виробництва старі при використанні незмінних знарядь праці;

- гнучкість проведення технічних змін означає швидке реагування на конструктивні зміни продукту в самому процесі його виготовлення;
- гнучкість інноваційної діяльності припускає створення нового асортименту продукції, його відновлення чи розширення;
- просторова гнучкість означає можливість оперативного і динамічного перегляду транспортних потоків до окремих технологічних об'єктів відповідно до їхнього завантаження і вибору нових маршрутів руху;
- гнучкість організації праці свідчить про можливість вносити зміни у виробничий процес, у тому числі пов'язані з новим використанням робочої сили;
- гнучкість стосовно до організації виробництва означає внесення змін у структуру спеціалізації підприємства і кооперування виробництва.

Враховуючи вплив споживачів сільськогосподарської техніки на діяльність підприємства-виробника, забезпечення гнучкого управління конкурентоспроможністю підприємства повинно здійснюватися на маркетингових засадах, для успішної реалізації якого доцільним є налагодження індивідуальної взаємодії підприємства з клієнтами завдяки використанню сучасних технологій управління та створення інтегрованої системи управління взаємовідносинами з клієнтами: (Customer Relationship Management – CRM) та формування спеціального підрозділу – відділу роботи з клієнтами (CRM-відділу). Основою даного підходу є індивідуалізоване ставлення до споживачів з метою повного задоволення існуючих потреб й формування пропозицій для вирішення потенційних проблем клієнта. Як зазначає О.П. Власенко [13, с. 110], виробник сільгосптехніки має забезпечити її повне технічне обслуговування, уніфікувати комплекти навісного обладнання та спеціальних агрегатів, здійснювати навчання користувачів, інформувати споживачів про оновлення асортименту та розробляти комплекси клієнтського обслуговування.

Таким чином, спроможність підприємства визначити потреби та можливості споживачів, розробити сільськогосподарську техніку, яка б відповідала їх вимогам, а також забезпечення просування нової продукції на ринку є запорукою формування ефективного управління конкурентоспроможністю підприємств сільськогосподарського машинобудування, що забезпечить, з одного боку, нові конкурентні переваги в довгостроковій перспективі, а з іншого – створить умови для підвищення гнучкості підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. Представлений підхід до забезпечення гнучкого управління конкурентоспроможністю сприятиме росту якості продукції, збільшенню її відповідності вимогам споживача, а також покращенню їх обслуговування, що у підсумку призведе до збільшення ступеня задоволеності клієнтів, а отже, до отримання додаткових конкурентних переваг виробника. Таким чином, результати дослідження мають велику практичну значимість для перспективи розвитку українського ринку посівної техніки, оскільки дозволять підтримати українського виробника в умовах посилення глобалізації економіки на тлі складної економічної ситуації в країні, сприяють входу на ринки нових учасників, нарощенню їх конкурентного потенціалу та зміцненню положення на національному і світовому ринках. Подальші дослідження спрямовані на вивчення механізмів забезпечення гнучкого управління кон-

курентоспроможністю підприємств сільськогосподарського машинобудування та впровадження їх у практику суб'єктів господарювання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua>.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2001. – 1140 с.
4. Латфуллин Г.Р. Теория организации: учебник для вузов / Г.Р. Латфуллин, А.В. Райченко. – СПб.: Питер, 2005. – 395 с.
5. Beach R., Muhlemann A.P., Price D.H.R., Paterson A., Sharp J.A. Theory and methodology: a review of manufacturing flexibility. *European Journal of Operational Research*, 122 (1), 2000. – С. 41-57.
6. Грачов О.В. Управління розвитком гнучкості підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / О.В. Грачов; Харк. нац. екон. ун-т. – Харьков, 2006. – 20 с.
7. Воронкова А.Е. Управлінські рішення в забезпеченні конкурентності підприємства: організаційний аспект: монографія / А.Е. Воронкова, Н.Г. Калужная, В.І. Отенко. – Харків: ВД "ИНЖЕК", 2008. – 512 с.
8. Шатілова О.В. Стратегічна гнучкість підприємства: сутність категорії та підходи до класифікації / О.В. Шатілова // Економіка підприємства: теорія та практика: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (12 жовтня 2012 р.). – К.: КНЕУ, 2012. – С. 219-222.
9. Цема Т. Шляхи підвищення якості сільськогосподарської техніки / Т. Цема // Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України: Збірник наукових праць / Український НДІ прогнозування та випробування техніки і технологій для с.-г. виробництва імені Л. Погорілого. – Дослідницьке, 2009. – Вип. 13 (27), кн. 2. – 444 с. – С. 45-58.
10. Про затвердження Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2007 р. N 785 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/785-2007-p>.
11. Про внесення змін до Закону України "Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу": Закон України від 6 листопада 2012 р. N 5478-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5478-17>.
12. Ігнат'єва І.А. Методичні підходи до оцінювання рівня стратегічної гнучкості підприємств сфери послуг / І.А. Ігнат'єва, Н.В. Хлістонова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 128-135.
13. Располов Р.С. Економічні аспекти гнучкості виробничої потужності підприємства/ Р.С. Располов // Вісн. ДонДУЕТ. – 2006. – № 4 (32). – С. 117-123.
14. Власенко О.П. CRM-концепція як інструмент бізнес-маркетингу для підприємств АПК / О.П. Власенко // Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету. – 2013. – № 1-2(37). – С. 107-116.

УДК 364:339.17

Жуковська В.М.

кандидат економічних наук, доцент

Київського національного торговельно-економічного університету

ІНДИКАТОРИ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ

Узагальнено наукові підходи щодо використання індикаторів соціального розвитку в оцінюванні результативності діяльності підприємства. Розроблено алгоритм моніторингу індикаторів соціального розвитку в управлінні підприємством торгівлі. Проаналізовано особливості використання соціальних індикаторів на національному та галузевому рівнях.

Ключові слова: індикатор, соціоціннісне управління, підприємство торгівлі, національний рівень, соціальний результат.

Жуковская В.Н. ИНДИКАТОРЫ СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ ТОРГОВЛИ

Обобщены научные подходы к использованию индикаторов социального развития в оценивании результатов деятельности предприятия. Разработан алгоритм мониторинга индикаторов социального развития в управлении торговым предприятием. Проанализированы особенности использования социальных индикаторов на национальном и отраслевом уровнях.

Ключевые слова: индикатор, социоценностное управление, предприятие торговли, национальный уровень, социальный результат.

Zhukovska V.M. INDICATORS OF SOCIAL DEVELOPMENT OF TRADE ENTERPRISE

Scientific approaches of indicators of social development in the evaluation of results of activity of enterprise are grounded. The algorithm of monitoring of indicators of social development is developed in a management a point-of-sale enterprise. The features of the use of social indicators on national and of a particular branch levels are analysed

Keywords: indicator, socially-valued management, trade enterprise, national level, social result.

Постановка проблеми. Соціальною домінантою розвитку України визначено розвиток людського потенціалу, який і забезпечується рівнем її освіти, станом здоров'я, матеріальним життєзабезпеченням, умовами на гідну працю. Здатність підприємства навчатися і розвиватися швидше за своїх конкурентів є джерелом його стратегічних соціальних та економічних переваг. Для виявлення певних явищ в економіці використовуються групи індикаторів, що характеризують соціальні, економічні, екологічні й інші

аспекти розвитку на рівні підприємства, галузі, країни. Основою для визначення соціальних індикаторів на рівні підприємства є наявність впровадження в їх діяльність міжнародних стандартів серед яких: ISO 26000, GRI (Global Reporting Initiative), AA 1000, SA 8000 (містять положення соціального й етичного менеджменту) тощо. Водночас зростання конкуренції на ринку праці, безробіття потребують від менеджменту підприємств торгівлі все більш дієвих управлінських інструментів.